

มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองการชนไก่*

LEGAL MEASURES FOR PROTECTING COCKFIGHTING

ปาจริย์ สำลีทอง

Pajaree Somreetong

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Law, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: Pajaree.s64@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองการชนไก่ในประเทศไทย กรณีก่อนชน ขณะชน และหลังชน ศึกษาถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลการชนไก่ และการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิด ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายการชนไก่ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การศึกษาข้อมูลจากเอกสารทางกฎหมายและการเปรียบเทียบเชิงนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า การชนไก่ในประเทศไทยนั้นยังมีการแต่งเดือยไก่ชนโดยสวมมิดปลายแหลมให้ไก่ชนในขณะแข่ง ใช้สารกระตุ้นต่างๆซึ่งเป็นอันตรายกับไก่ชน และยังมีการฆ่าไก่ชนตัวที่แพ้เพื่อทำเป็นอาหารอีกด้วย แต่กฎหมายในประเทศไทยได้ให้การยกเว้นไว้ว่าการชนไก่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์และไม่ผิดกฎหมายโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆจึงถือเป็นช่องว่างทางกฎหมายของประเทศไทย ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้มีกฎหมายกำหนดห้ามในเรื่องของการทารุณกรรมสัตว์ไว้อย่างชัดเจน และมีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการชนไก่ กล่าวคือ ห้ามมิให้มีการแต่งเดือยหรือสวมมิดปลายแหลม ห้ามมิให้มีการใช้สารอันตรายที่เป็นโทษต่อไก่ชน หลังจากชนไก่แล้วเจ้าของจะต้องดูแลไก่ชนเป็นอย่างดีห้ามฆ่า และกระจายอำนาจของเจ้าหน้าที่ในแต่ละตำบลเพื่อให้ดูแลสนามชนไก่อย่างทั่วถึง รวมไปถึงกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายควรมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ เพื่อให้ประเพณีชนไก่ของประเทศไทยยังคงเป็นประเพณีที่ดีงามสืบต่อไป

คำสำคัญ: การชนไก่ , มาตรการในการคุ้มครองการชนไก่, กฎหมายเกี่ยวกับการชนไก่

Abstract

This research aims to study the legal measure for the protection of cockfighting in Thailand, focusing on the stages before, during, and after the fight. It also examines the agencies

* Received 2 March 2025; Revised 30 March 2025; Accepted 31 March 2025

involved in overseeing cockfighting and the penalties for those who violate the laws. The study compares Thailand's cockfighting laws with those of the Philippines and Indonesia, which have similar traditions of cockfighting. This is qualitative research that uses legal document analysis and policy comparison. The findings reveal that cockfighting in Thailand still involves practices such as sharpening the roosters' spurs by attaching sharp blades during the fight, using stimulants that harm the roosters, and killing the losing rooster for food. However, Thai law exempts cockfighting from being considered animal cruelty and does not treat it as illegal under any conditions, which represents a legal loophole in Thailand. In contrast, the Philippines and Indonesia, both countries with a similar tradition of cockfighting, have laws prohibiting animal cruelty and imposing penalties, including imprisonment and fines, for violations. Therefore, Thailand should establish legal measures for cockfighting, such as banning the sharpening of spurs or the use of sharp blades, prohibiting the use of harmful substances that are detrimental to the roosters, and ensuring proper care for the roosters after the fight, including a ban on killing the losing rooster. Furthermore, local authorities should be empowered to oversee cockfighting arenas comprehensively, and penalties for violations should include both imprisonment and fines. This would help preserve Thailand's cockfighting tradition in a humane and regulated manner.

Keywords: Cockfighting, Legal Measures for Cockfighting Protection, Laws on Cockfighting

บทนำ

การชนไก่เป็นประเพณีดั้งเดิมของคนไทย ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ตื่นเต้น และเร้าใจ มีการพัฒนาวิธีการให้รัดกุมจนกลายเป็นเกมกีฬาขึ้นมาและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนในสังคม ในปัจจุบันรัฐบาลไทยได้ส่งเสริมกีฬาชนไก่เป็น Soft Power โดยรัฐบาลมองว่าไก่เป็นสัตว์เศรษฐกิจ และกีฬาชนไก่เป็นกีฬาพื้นบ้านที่เป็นวิถีชาวบ้าน เป็นบรรทัดฐานของชุมชน สร้างรายได้เกษตรกร พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นการรักษาประเพณี และหารายได้เข้าประเทศได้อีกทางหนึ่ง ประกอบกับมีกฎหมายทารุณกรรมสัตว์ มีข้อยกเว้นให้ชนไก่ได้ และประกาศระเบียบกระทรวงมหาดไทยที่อนุญาตให้มีการชนไก่ได้ (กระทรวงมหาดไทย, 2478) แต่บางครั้งการชนไก่ถูกมองว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ในสายตาของคนต่างชาติ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2561)

สนามชนไก่ที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ได้แก่ สนามกีฬาชนไก่นานาชาติเจ้าสัว (Chaosua Arena) ตั้งอยู่ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่กว่า 150 ไร่ มีสังเวียนเพื่อการแข่งขันกว่า 20 สังเวียนรองรับการแข่งขันได้มากกว่า 100 คู่ต่อวัน. (สนามกีฬาเจ้าสัว (Chaosua Arena), 2565) สนามชนไก่ “เดอะวัน ไฟท์ดิ้งพัตยา” ตั้งอยู่ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่มากกว่า 8 ไร่ ประกอบด้วยสนามย่อย 10 สนาม สนามกลาง 1 สนาม และสนามใหญ่ 1 สนาม พร้อมห้องรับรอง VIP และ VVIP จะมีการแข่งขันวันละ 50-60 คู่ต่อวัน (สยามรัฐออนไลน์, 2567)

ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติ ข้อกฎหมายเกี่ยวกับกีฬาสุนัข ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องการแข่งขันสุนัขและกัปปลา พ.ศ.2552 ได้กำหนดถึงแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระเบียบการแข่งขันสุนัขให้มีความเหมาะสม ควบคุมแหล่งอบายมุขไม่ให้ประชาชนลุ่มหลงมอมเมากับการพนัน รวมถึงกวดขันให้ผู้ได้รับอนุญาตจัดให้มีการเล่นการพนันสุนัขปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายโดยเคร่งครัด หากพบว่ามีการเล่นหรือมีการเล่นโดยเสรีมเดียวหรือแต่งเดียวให้แหลมคมอันมีลักษณะเป็นการสัตว์ ให้ดำเนินคดีตามกฎหมายและดำเนินการตามข้อ 17 (6) แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการพนันสุนัขและกัปปลา พ.ศ.2552 และประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยมีการประกาศบังคับใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2557 มีเนื้อหาสาระเป็นการกำหนดให้การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดๆอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์เป็นความผิดอาญา โดยการทำให้อัตว์นั้นได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย หรือใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ทำงานเกินสมควร (สถาบันพระปกเกล้า, 2562) ซึ่งหลังจากที่ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้วพบว่ายังมีปัญหาด้านของเขตการบังคับใช้ การกำหนดเหตุยกเว้นที่ไม่เป็นการกระทำทารุณกรรมที่มากเกินไปจนไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ต้องการที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิของสัตว์ปัญหาเรื่องเหตุยกเว้นบางข้อมีความไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความชัดเจนของบทบัญญัติในเรื่องเหตุยกเว้นความผิดโดยขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นรวมถึงสัตว์ป่า สัตว์สงวน หรือสัตว์ชนิดอื่นด้วยหรือไม่ เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้ จะใช้บังคับกับสัตว์ที่อยู่ในคำจำกัดความตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเท่านั้น ได้แก่ สัตว์ที่ปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์เลี้ยง เพื่อใช้งาน ใช้เป็นพาหนะ ใช้เป็นเพื่อนใช้เป็นอาหาร ใช้ในการแสดง หรือเลี้ยงไว้ใช้เพื่อการอื่นใดไม่ว่ามีเจ้าของหรือไม่ก็ตามเท่านั้น และแม้ในมาตรา 3 จะกำหนดให้รวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองชนิดอื่นใดแต่อย่างไรก็ตาม อีกทั้งเคยมีกรณีมีผู้บุกรุกเข้าไปล่าสัตว์ในเขตอุทยานและมีการล่าสัตว์ตัดชิ้นส่วน อวัยวะของสัตว์มาแต่ไม่สามารถดำเนินการเอาผิดกับบุคคลเหล่านั้นได้เนื่องจากสัตว์ตามธรรมชาตินั้นไม่ได้อยู่ในบทนิยามตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จึงไม่ได้รับการคุ้มครอง เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดเหตุยกเว้นที่ไม่เป็นการกระทำทารุณกรรมไว้ในมาตรา 21 (9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น บทบัญญัตินี้ไม่ได้คำนึงสิทธิของสัตว์ตามอย่างที่ควรจะเป็นตามเจตนารมณ์แต่เป็นบทบัญญัติที่คำนึงถึงมนุษย์เป็นหลักเพื่อให้การกระทำเหล่านี้ไม่เป็นความผิด ตามกฎหมาย กรณีการจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่นที่ตามมาตรา 21 (9) พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้เป็นเหตุยกเว้นไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์นั้น ทำให้เครือข่ายกลุ่มพิทักษ์สัตว์โลกมองว่าเป็นจุดอ่อนสำคัญ ในการเปิดช่องให้ใช้สัตว์มาต่อสู้แข่งขันเพื่อเล่นพนันขอบเขตของการต่อสู้ตามประเพณีนั้นเป็นอย่างไร การนำมาชกกัน นำวัวมาชกกัน หรือนำปลากัดมากัดกันนั้น ควรจะถือว่าเป็นการกระทำทารุณกรรมสัตว์หรือไม่หรือเป็นการนำสัตว์มาต่อสู้กันตามประเพณีท้องถิ่น ซึ่งคำว่าประเพณีนั้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมาเป็นเอกลักษณ์ และมีความสำคัญต่อสังคมอันเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมของสังคมเชื้อชาติต่างๆกลายเป็นประเพณีประจำชาติและถ่ายทอดกันมาโดยลำดับ ซึ่งหากประเพณีนั้นคืออยู่แล้วก็รักษาไว้เป็นวัฒนธรรมประจำชาติหากไม่ดีก็แก้ไข

เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเทศะ การนำสัตว์มาต่อสู้กันนั้น มักจะเป็นสิ่งที่มนุษย์จัดขึ้นเพื่อความบันเทิง และเป็นที่มาของการเล่นพนันและโดยสภาพการนำสัตว์มาต่อสู้กันนั้นเป็นการทารุณกรรมสัตว์เพราะสัตว์จะต้องมีการนำเขา งา เขี้ยว หรือเดือย ในการเข้าต่อสู้กันสัตว์ย่อมได้รับบาดเจ็บจนถึงเสียชีวิต การเขียนช้อยกเว้นในลักษณะนี้เป็นการเขียนที่ย้อนแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิของสัตว์แต่กลับให้ความสำคัญต่อความสนุกความบันเทิงของมนุษย์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2557)

สภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการชนไก่ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายควบคุม หรือข้อบังคับที่คุ้มครองไก่ชน โดยเฉพาะ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วนั้นจะขัดกับหลักการทารุณกรรมสัตว์ จึงเป็นปัญหาที่ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองการชนไก่ในประเทศไทย และศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองไก่ชนของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย โดยควรแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนแข่งขัน จะต้องมีการเลี้ยงดูไก่ชนอย่างดี ไม่ฝึกซ้อมจนหนักเกินไป ไม่ให้ยาหรือสารเพิ่มกำลัง ซึ่งเป็นอันตรายแก่ไก่ชน ช่วงขณะแข่งขัน ห้ามมิให้มีการใส่มีดผูกเดือย หรือแต่งเดือยให้แหลม เพื่อป้องกันการที่เดือยจะทำให้คู่ต่อสู้ได้รับบาดเจ็บสาหัส และกรรมการที่ตัดสินจะต้องดูว่าหากไก่ที่กำลังชนนั้นได้รับบาดเจ็บแล้วควรที่จะสั่งให้หยุดแม้จะยังไม่ครบกำหนด 1 ยกก็ตาม เพื่อให้ไก่ตัวที่บาดเจ็บได้รับการปฐมพยาบาลชั่วคราวก่อน และช่วงหลังจากการแข่งขัน จะต้องมีการกฎหมายในการดูแลไก่ชนหลังจากการแข่งขัน ห้ามมิให้มีการฆ่า ห้ามมิให้ใช้สารอันตรายต่างๆ และควรกำหนดกฎเกณฑ์ในการรักษาว่า ไก่ชนตัวที่ลงสนามแล้วควรจะต้องพักรักษาตัวโดยที่ห้ามนำไปชนอีกกี่วัน และสุดท้ายในกฎระเบียบ มาตรการเหล่านี้ ควรที่จะมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐ เข้ามาควบคุมดูแลให้การชนไก่นั้นเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับและมาตรการต่างๆต่อไป

ความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรื่องนี้ จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวในเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองการชนไก่ของประเทศไทยนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจุบันรัฐบาลไทยได้มีการสนับสนุนประเพณีการชนไก่ เพื่อหารายได้เข้าประเทศ ประกอบกับกฎหมายไทยนั้นเปิดช่องให้ถือว่าการชนไก่ที่เป็นประเพณีนั้นเป็นช้อยกเว้นที่ไม่ผิดกฎหมาย ดังนั้น การที่จะเอาชีวิตของสัตว์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในประเพณี การละเล่น เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสร้างรายได้ให้กับประเทศ จึงควรที่จะมีกฎหมายหรือมาตรการในการคุ้มครองการชนไก่เพื่อไม่ให้เกิดการชนไก่นั้นถูกมองว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลไก่ชนก่อนแข่งขัน ขณะชน และหลังชน
2. เพื่อศึกษาหน่วยงานที่เข้ามาควบคุมและตรวจสอบการชนไก่ในสนามให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ
3. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองไก่ชนของประเทศไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อนำเสนอแนวทางในการคุ้มครอง และควบคุมการชนไก่

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเป็นเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและวิเคราะห์เนื้อหา (Content

Analysis) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้แก่ ตำราทางวิชาการ ตำบทยุทธศาสตร์และข้อบังคับ วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัย รายงานวิชาการ และสื่อออนไลน์ต่างๆ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparative Analysis) ข้อมูลของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยมีการคัดเลือกข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีอ้างอิงและมี รายงานวิจัย รายงานวิชาการหรือเอกสารรองรับ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ได้ศึกษาได้ข้อมูลทางกฎหมายของประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และ สาธารณรัฐอินโดนีเซียแล้ว ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ตามหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการชนไก่ โดยคำนึงถึงวัฒนธรรม ประเพณีที่ดำรง ศีลธรรมของมนุษย์ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ ทั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์ ข้อมูลนั้นไม่ขัดกับกฎหมายการทารุณกรรมสัตว์และยังคงให้ประเพณีชนไก่ดำรงและเป็น Soft Power เพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษามาตรการในการคุ้มครองการชนไก่ของประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐ อินโดนีเซีย แล้วพบว่ากฎหมายและมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองการชนไก่ของประเทศไทยนั้นมี ข้อบกพร่องซึ่งควรแก้ไข ดังนี้

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลไก่ชนก่อนแข่งขัน ขณะแข่งขัน และหลังแข่งขัน

ก่อนแข่งขัน การดูแลไก่ชนก่อนชนเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขัน โดยตามระเบียบของกรม ปศุสัตว์ได้กำหนดให้มีการดูแลไก่ชนในด้านของสุขภาพ การฉีดวัคซีน การจัดสถานที่แข่งอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ยัง รวมไปถึงการดูแลไก่ชนในด้านอาหารการกิน วิตามิน อาหารเสริม และการฝึกซ้อม เพื่อให้ไก่ชนนั้นมีความพร้อม สำหรับการแข่งขัน ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการชนไก่ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐอินโดนีเซียนั้นจะ ให้ ความสำคัญกับการออกกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งเน้นไปในเรื่องการคุ้มครองสิทธิสัตว์ รวมถึงการกำกับดูแลโดยตรงในการแข่งขันชนไก่ อีกทั้งในสาธารณรัฐอินโดนีเซียยังกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน หรือกระทำการอย่าใดเป็นการทรมานไก่ชน เช่น การนำไก่ชนไปตากแดดเป็นเวลานานๆ เพื่อฝึกความอดทน หรือ การใช้ยาหรือสารกระตุ้นกล้ามเนื้อหรือยาที่ทำให้ไก่ชนนั้นตื่นตัวกว่าปกติ แต่มาตรการในการคุ้มครองไก่ชนของ ประเทศไทยนั้นยังมีข้อบกพร่องในด้านสวัสดิภาพของสัตว์และไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของสวัสดิภาพสัตว์ ประเภทไก่ชนเท่าที่ควร และไม่มีกฎหมายที่คุ้มครองการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมต่อการชนไก่

การชนไก่นั้นเป็นการนำไก่ชนทั้ง 2 ตัวที่ได้รับการฝึกซ้อมเป็นอย่างดีมาต่อสู้กันนในสังเวียน โดยมีสิ่งเดิมพัน เป็นเม็ดเงินมูลค่ามหาศาล แต่ขัดกับหลักกฎหมายการเล่นพนันในเมืองไทยหรือเปล่า ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง การชน ไก่เป็นกิจกรรมที่มีความรุนแรงและอาจมีการต่อสู้กันจนไก่ชนฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายต้องเจ็บหรือตายเนื่องจาก การชนไก่นั้นมีเงินจำนวนมากเป็นสิ่งเดิมพัน เขียนไก่จึงต้องมีการแต่งเตี้ยให้คมและแหลม หรือการใช้มีดปลาย แหลมผูกเตี้ย เพื่อให้การใช้เตี้ยแทงในแต่ละครั้งนั้นไก่อีกตัวได้รับบาดเจ็บหนักที่สุด และเพื่อให้การแข่งขันนั้น จบเร็วขึ้น หรือบางกรณีอาจมีการใช้ยาที่ทำให้ไก่ที่นำมาชนนั้นมึนเมาหรือมีความดุร้ายมากขึ้น การกระทำต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ตามพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ฯ พ.ศ.2557 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของการทารุณกรรมสัตว์ไว้ว่า “การกระทำ

หรือการดเว้นการกระทำใดๆที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้รับความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้ความหมายรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือ สัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์นั้นประกอบภารกิจ ใช้สัตว์นั้นทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่ สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ” แต่ในกฎหมายก็ยังมีข้อยกเว้นไว้ในมาตรา 21 (9) ความว่า “การจัดให้มีการ ต่อสู้ตามประเพณีท้องถิ่นและการกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ การกระทำ ดังกล่าวนี้นับถือเป็นการทารุณกรรมสัตว์” (ราชกิจจานุเบกษา, 2557) ซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งวิเคราะห์ออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1. การชนไก่โดยใช้มีดผูกเดือยหรือแต่งเดือยให้แหลมคม

ในการนำไก่ชนลงสนามในแต่ละครั้งนั้นจะต้องมีการเตรียมไก่ให้พร้อม ซึ่งเขียนไก่ชนบางคนจะต้องมีการ ต่อไก่ (เพื่อช่วยให้ไก่บินได้สูงขึ้น) แต่งเดือยเพื่อทำให้ปลายเดือยแหลมและชี้ขึ้น ทำให้การแทงนั้นแม่นยำมากขึ้น หรือเขียนไก่บางคนใช้มีดผูกเดือยไก่ (การนำมีดปลายแหลม ยางประมาณ 3-5 นิ้ว มาผูกไว้ที่เดือยไก่) เพื่อให้การ แข่งขันนั้นรู้แพ้รู้ชนะเร็วขึ้น สาเหตุอาจมาจาก การชนไก่ในครั้งนั้นๆ มีการพนันเสี่ยงโชคร่วมด้วย และการพนัน เสี่ยงโชคนั้นอาจมีเงินเดิมพันที่สูง จึงต้องการให้การชนไก่ในครั้งนั้นรู้แพ้รู้ชนะโดยเร็วและไม่มีข้อโต้แย้ง จนจนฝ่าย หนึ่งฝ่ายใดได้รับบาดเจ็บสาหัสจนไม่อาจสู้ไหวหรืออาจถึงตาย ในประเทศไทย ตามปัญหาในเรื่องการทารุณกรรม สัตว์ ในกรณีของการห้ามผูกมิดไว้ที่เดือยของไก่ชนหรือแต่งเดือยไก่ชน หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดที่มีได้เป็นไปตาม ธรรมชาติ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องการพนันชนไก่และกวดปลา พ.ศ.2552 ข้อ 17 (6) ได้บัญญัติ ไว้ว่าเป็นความผิด แต่กฎหมายกำหนดความผิดไว้เพียงไม่อนุญาติให้ออกใบอนุญาตในคราวถัดไปหรือตลอดไป ซึ่งผู้ ศึกษาเห็นว่าเป็นการกำหนดโทษที่น้อยเกินไปเป็นเหตุให้ผู้จะทำการฝ่าฝืน ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย (ราช กิจจานุเบกษา, 2552)

2. การใช้สารกระตุ้นกับไก่ชนเพื่อเพิ่มกำลังหรือเพิ่มสมรรถภาพ

การใช้สารกระตุ้นได้ปยาซัน ไดปยากระตุ้นประสาท ไดปยาเลือด ไดปยาสร้างเม็ดเลือดแดง เวย์โปรตีน ฮอร์โมนเพศชาย หรือสารสเตียรอยด์) การใช้สารกระตุ้นกลุ่มนี้นั้น จะเร่งให้ไก่ออกชนแบบรวดเร็วและรุนแรง ได้ ความดุคั้น กระปี้กระเปร่าสมใจเจ้าของ แต่จะมีผลเสียกับไก่ ซึ่งประเด็นเรื่องการทารุณกรรมสัตว์ ในกรณีการใช้ สารกระตุ้นกับไก่ชนนั้น ยังไม่มีกฎหมายห้ามไว้อย่างชัดเจน ผู้ศึกษามองว่าการใช้สารต่างๆ เพื่อกระตุ้นไก่ชนให้ ชนะคู่แข่งนั้น เป็นการกระทำที่ผิดวิธีและไม่ถูกต้อง ซึ่งหากใช้สารอันตรายมากเกินไปอาจทำให้ไก่ชนตายได้ (EPOF clinic, 2563)

กฎหมายเกี่ยวกับการชนไก่ของประเทศไทยนั้น โดยปกติแล้วการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 นั้นจะ เป็นความผิดซึ่งจะต้องได้รับโทษตามมาตรา 31 “โทษจำคุก 2 ปี หรือรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” แต่การชนไก่นั้นถือว่าเป็นประเพณีซึ่งมีข้อยกเว้นในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ พ.ศ.2557 ดังนั้นจึงไม่ต้องรับโทษ อีกทั้งการเล่นการพนันโดยปกติแล้วจะต้องได้รับโทษตามมาตรา 12 (1) ความ ว่า “ถ้าเป็นความในการเล่นตามบัญชี ก. หมายเลข 1 ถึงหมายเลข 16 หรือการเล่นตามบัญชีหมายเลข 16 เฉพาะสละกินรวบหรือการเล่น ซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน ต้องระหว่างโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไปจนถึง 3 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 5,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ” (2) “ ถ้าเป็นความผิดในการเล่นอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้อง ระหว่างโทษจำคุกไม่เกินสองปีปรับ 2,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่ความในมาตรา 4 ทวิต้องระหว่างโทษ

จำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือปรับไม่เกิน 1,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478, 2478) แต่เพราะเหตุมีข้อยกเว้นตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478 มาตรา 4 ได้ยกเว้นให้การชนไก่ในสนามสามารถเล่นการพนันชนไก่ได้ แต่ต้องมีใบอนุญาต ดังนั้นผู้ที่เล่นการพนันชนไก่จึงไม่มีความผิดไม่ต้องรับโทษ อีกทั้งการชนไก่นั้นมีระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องการพนันชนไก่และกีดปลา พ.ศ. 2552 บัญญัติโทษสำหรับผู้ที่ทำกรฝ่าฝืนระเบียบกระทรวงมหาดไทยไว้ว่า “ให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุมัติมีอำนาจสั่งไม่อนุมัติงดออกใบอนุญาตเป็นคราวถัดไปเป็นครั้งคราว หรือตลอดไปก็ได้แล้วแต่เห็นสมควร ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องการชนไก่และกีดปลา พ.ศ. 2552 ข้อ 17 (ราชกิจจานุเบกษา, 2552) ซึ่งผู้ศึกษามองว่าเป็นโทษที่เบาเกินไป ซึ่งทำให้ผู้คนไม่เคารพและเกรงกลัวต่อกฎหมาย

ศึกษาหน่วยงานที่เข้ามาควบคุมและตรวจสอบการชนไก่ในสนามให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ

ตารางที่ 1 หน่วยงานที่เข้ามาควบคุมและตรวจสอบการชนไก่ในสนามให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ

หน่วยงาน	อำนาจหน้าที่
กรมปศุสัตว์(DLD)	ควบคุมการเลี้ยงและสุขอนามัยของไก่ชน, ออกใบรับรองสุขภาพสัตว์, ควบคุมโรคสัตว์
กระทรวงมหาดไทย (MOI)	กำกับดูแลการออกใบอนุญาตเปิดสนามชนไก่ตามกฎหมายการพนัน
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Royal Thai Police)	ป้องกันและปราบปรามการพนันผิดกฎหมาย, สอบสวนคดีอาชญากรรม สัตว์ที่เกี่ยวข้องกับไก่ชน
กรมการปกครอง (DOPA)	อนุมัติและตรวจสอบสนามชนไก่ในระดับท้องถิ่น, ควบคุมการจัดกิจกรรมชนไก่
กรมสรรพากร (Revenue Department)	จัดเก็บภาษีจากสนามชนไก่และรายได้จากการเดิมพันที่ถูกกฎหมาย
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (DDPM)	ควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยในสนามชนไก่, ป้องกันอัคคีภัยและเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต., เทศบาล, อบจ.)	ดูแลและควบคุมสนามชนไก่ในพื้นที่, ให้คำแนะนำและสนับสนุน มาตรการควบคุมโรค

หน่วยงานเหล่านี้มีบทบาทในการกำกับดูแลทั้งด้านกฎหมาย สวัสดิภาพสัตว์ ความปลอดภัย และการเงินที่เกี่ยวข้องกับกีฬาชนไก่ เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมนี้ดำเนินไปอย่างถูกต้องและโปร่งใส

ทั้งนี้ประเทศไทยควรที่จะเพิ่มบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการชนไก่ให้มากขึ้นเพื่อให้ประเพณีชนไก่นั้นมีประสิทธิภาพและเป็นประเพณีที่ดำรงต่อไป (กรมปศุสัตว์, 2566)

เพื่อศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองไก่ชนของประเทศไทยและต่างประเทศ

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบกฎหมาย

หัวข้อ	ประเทศไทย	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
ก่อนแข่ง	- ต้องมีการตรวจสอบสุขภาพไก่ก่อนเข้าร่วมการแข่งขัน (พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ พ.ศ. 2557) - สนามแข่งต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการ	- การแข่งขันจะจัดขึ้นเฉพาะในวันที่ได้รับอนุญาตหรือวันหยุดพิเศษ (Cockfighting Law of 1974) - ไก่ต้องได้รับการดูแลอย่างดี เช่นการฝึก การให้อาหารที่มีคุณภาพ	- การชนไก่ไม่ได้รับการอนุญาตทั่วไปและถูกควบคุมโดยกฎหมายศาสนาในบางพื้นที่ที่เคร่งครัด - ห้ามการชนไก่และการพนัน
ขณะแข่ง	- การแข่งขันต้องหยุดเมื่อไก่หนีหรือยอมแพ้ 3 ครั้ง ห้ามใช้เหล็กแหลมหรืออาวุธที่รุนแรงในการชน (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย) - มีการควบคุมการเดิมพันและการพนันให้เป็นไปตามกฎหมาย	- การชนไก่สามารถใช้เคียวโลหะได้ตามกฎของ Cockfighting Law of 1974 - การพนันที่สนามที่ได้รับอนุญาตเป็นเรื่องถูกกฎหมาย	- ขึ้นอยู่กับกฎหมายท้องถิ่น แต่บางพื้นที่ไม่อนุญาตให้มีการชนไก่และห้ามมีการพนันอย่างเด็ดขาดเนื่องจากกฎหมายศาสนา
หลังแข่ง	- ไก่ชนที่ได้รับบาดเจ็บต้องได้รับการดูแลและรักษาตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ พ.ศ. 2557	- ต้องดูแลไก่ชนที่บาดเจ็บอย่างเหมาะสม เช่น การฟื้นฟูโดยใช้ยา และห้ามทำให้ไก่ทนทุกข์ทรมานเพิ่มเติม (Animal Welfare Act of 1998)	- ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่ชัดเจนในการดูแลหลังการชนยังไม่ปรากฏเด่นชัด แต่อาจมีการควบคุมตามกฎหมายท้องถิ่น

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบข้อดี-ข้อด้อย ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชนไก่

หัวข้อ	ประเทศไทย	สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย
ข้อดี	- มีการตรวจสอบสุขภาพไก่ก่อนแข่ง ป้องกันโรคติดต่อและลดการบาดเจ็บที่รุนแรง - มีข้อกำหนดห้ามใช้อาวุธอันตราย (เช่น เคียวเหล็ก) ช่วยลดความรุนแรงของการแข่งขัน - มีกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมสัตว์กำกับหลังการแข่งขัน	- กฎหมายกำหนดวันแข่งขันที่แน่นอน ลดโอกาสเกิดการชนไก่อย่างผิดกฎหมาย - อนุญาตให้ใช้เคียวโลหะซึ่งเป็นที่ยอมรับในกีฬาชนไก่ของฟิลิปปินส์ ทำให้เป็นที่ยอมรับในวงการชนไก่ - การพนันถูกกฎหมายเมื่ออยู่ในสนามที่ได้รับอนุญาต ส่งผลต่อเศรษฐกิจและการควบคุมการพนัน	- บางพื้นที่ห้ามชนไก่โดยเด็ดขาด ลดปัญหาการทารุณกรรมสัตว์ - มีข้อกำหนดควบคุมการพนันที่เข้มงวด ลดปัญหาการพนันผิดกฎหมาย
ข้อด้อย	- ยังมีปัญหาสนามชนไก่ผิดกฎหมายที่ไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีการตรวจสอบที่เข้มงวด - มีปัญหาการลักลอบเล่นพนันในบางพื้นที่ - การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการดูแลไก่หลังการแข่งขันยังขาดประสิทธิภาพ	- อนุญาตให้ใช้เคียวโลหะ ซึ่งทำให้ไก่ได้รับบาดเจ็บรุนแรงกว่าปกติ - การแข่งขันชนไก่ถูกกฎหมายและมีการเดิมพัน อาจทำให้เกิดปัญหาสังคม เช่น การพนันผิดกฎหมายและอาชญากรรมที่เกี่ยวข้อง	- ขาดแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลไก่หลังการแข่งขัน - ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนสำหรับการควบคุมในระดับประเทศ ทำให้มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 4 แนวทางสำหรับการนำมาปรับใช้ในประเทศไทย

หัวข้อ	แนวทางจากสาธารณรัฐ ฟิลิปปินส์	แนวทางจากสาธารณรัฐ อินโดนีเซีย	ประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับ
การควบคุมวัน แข่งขัน	กำหนดวันชนไก่เฉพาะวันหยุด หรือวันที่ได้รับอนุญาต ลดการ แข่งขันเถื่อน	ควบคุมการแข่งขันในบางพื้นที่ที่มี กฎหมายศาสนาห้ามอย่างเคร่งครัด	ลดปัญหาการชนไก่ผิดกฎหมาย และช่วยให้การควบคุมเป็นไปได้ ง่ายขึ้น
การควบคุม สนามชนไก่	อนุญาตให้สนามที่ผ่าน มาตรฐานเปิดทำการแข่งขันได้ แบบถูกต้อง	ควบคุมให้สนามชนไก่ต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายท้องถิ่นเคร่งครัด	สนามชนไก่ที่ถูกกฎหมายจะช่วย ให้การตรวจสอบสุขภาพไก่ชน และควบคุมการพนันได้ดีขึ้น
การบังคับใช้ กฎหมาย เกี่ยวกับการ ดูแลไก่	มีกฎหมายกำหนดให้ต้องดูแล ไก่ชนหลังการแข่งขัน เช่น การ ใช้ยา การรักษาบาดแผล	ยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับ การดูแลไก่หลังชน	ป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และ สร้างมาตรฐานที่ดีสำหรับการชน ไก่ที่มีจริยธรรม
อุปกรณ์ที่ใช้ใน การชน	อนุญาตให้ใช้เดือยโลหะ แต่มี การกำหนดมาตรฐานอุปกรณ์ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย	ในบางพื้นที่ห้ามใช้เดือยโลหะหรือ อุปกรณ์ที่อาจทำให้ไก่เจ็บหนัก	หากมีการควบคุมอุปกรณ์ จะช่วย ลดการบาดเจ็บรุนแรงของไก่ชน

เพื่อนำเสนอแนวทางในการคุ้มครอง และควบคุมการชนไก่

มาตรการทางภาครัฐ ภาครัฐควรมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลและพัฒนากาชนไก่ให้เป็นกิจกรรมที่โปร่งใสและถูกต้องตามกฎหมาย โดยควรมีการออกกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น เช่น การกำหนดมาตรฐานสวัสดิภาพสัตว์สำหรับไก่ชนก่อนการแข่งขัน ควรมีการตรวจสอบสุขภาพไก่ชนโดยสัตวแพทย์และออกใบรับรองสุขภาพ เพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และสร้างมาตรฐานการเลี้ยงที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ควรมีมาตรการลงโทษที่รุนแรงขึ้นสำหรับผู้ที่กระทำความผิด เช่น การใช้สารกระตุ้นหรือการทำร้ายไก่ชนโดยเจตนา รวมถึงควรมีการออกใบอนุญาตให้แก่สถานที่ชนไก่ที่ผ่านมาตรฐานเท่านั้น เพื่อป้องกันการลักลอบเล่นพนันผิดกฎหมาย

แนวทางการส่งเสริมกีฬาชนไก่ การชนไก่ควรถูกยกระดับให้เป็นกีฬาพื้นบ้านที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภาครัฐและเอกชนสามารถร่วมมือกันจัดตั้งองค์กรที่ดูแลและควบคุมการชนไก่อย่างเป็นระบบ เช่น การจัดตั้งสมาคมไก่ชนแห่งประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนากาชนไก่ให้มีความเป็นธรรมและปลอดภัย ควรมีการจัดการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดสดการแข่งขัน เพื่อสร้างความโปร่งใสและดึงดูดนักลงทุน นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดกฎกติกาการแข่งขันที่ชัดเจน เช่น ห้ามใช้เดือยแหลม ห้ามใช้สารกระตุ้น และกำหนดระยะเวลาการชนที่เหมาะสม เพื่อลดความรุนแรงและเพิ่มความเป็นมืออาชีพในการแข่งขัน

แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้เลี้ยงไก่ชน ผู้เลี้ยงไก่ชนควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่ชนให้มีคุณภาพสูงขึ้น ควรมีการจัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับเทคนิคการเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ และการเพาะพันธุ์ไก่ชนให้มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรค รวมถึงการให้ความรู้

เกี่ยวกับจริยธรรมในการเลี้ยงไก่ชน เพื่อให้มั่นใจว่าไก่ชนได้รับการดูแลที่ดีและไม่ถูกทารุณกรรม นอกจากนี้ ควรมีการสนับสนุนเงินทุนและแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับเกษตรกรและผู้เลี้ยงไก่ชน เพื่อให้สามารถพัฒนาอาชีพได้อย่างยั่งยืน

แนวทางอื่นๆ นอกจากมาตรการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการชนไก่แล้ว ควรมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การผลิตอาหารสัตว์คุณภาพสูง การพัฒนาเวชภัณฑ์สำหรับไก่ชน และการวิจัยด้านพันธุศาสตร์ของไก่ชนไทยเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการชนไก่ โดยสามารถพัฒนาสนามชนไก่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ พร้อมทั้งเผยแพร่วัฒนธรรมการชนไก่ให้เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ อีกทั้งควรมีการควบคุมการพนันให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อป้องกันปัญหาสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการพนันที่ผิดกฎหมาย การพัฒนาการชนไก่ในประเทศไทยควรดำเนินไปในทิศทางที่มีมาตรฐาน โปร่งใส และเป็นธรรม ควบคู่ไปกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของไก่ชนให้สอดคล้องกับหลักสากล ภาครัฐควรมีบทบาทสำคัญในการออกกฎหมายและกำกับดูแลให้เกิดความเป็นธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมให้การชนไก่เป็นกีฬาที่ได้รับการยอมรับและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 5 การกำหนดบทลงโทษ

กรณี	บทลงโทษ	กำหนดโทษใหม่
ก่อนชน	ไม่มีบทลงโทษชัดเจน	ปรับ 10,000-50,000 บาท หรือจำคุก 3-6 เดือน หากไม่ตรวจสอบสุขภาพไก่ก่อนแข่ง
ขณะชน	ปรับเล็กน้อยกรณีแต่งเดือย	ปรับ 50,000-100,000 บาท หรือจำคุก 6 เดือน-1 ปี กรณีแต่งเดือยหรือใช้สารกระตุ้น
หลังชน	ไม่มีบทลงโทษชัดเจน	ปรับ 30,000-80,000 บาท หรือจำคุก 3-6 เดือน หากทอดทิ้งหรือฆ่าไก่โดยไม่เหตุอันควร

ประเทศที่มีมาตรการคุ้มครองไก่ชนที่มีประสิทธิภาพกว่าไทย ส่วนใหญ่มี กฎหมายที่ชัดเจน และ การบังคับใช้ที่จริงจัง รวมถึงกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงพอจะทำให้ผู้ฝ่าฝืนเกรงกลัว หากไทยต้องการยกระดับมาตรฐาน ก็ควร ปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย และ มีระบบตรวจสอบที่เข้มงวดมากขึ้น

อภิปรายผล

1. กรณีก่อนแข่งขัน ปัญหาที่พบกฎหมายไทยไม่ให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพของไก่ชนก่อนการแข่งขัน เช่น ไม่มีการตรวจสอบสุขภาพที่สม่ำเสมอ หรือไม่มีการกำหนดมาตรการในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ ควรกำหนดให้มีการตรวจสอบสุขภาพของไก่ชนทุก 1-2 เดือน และการบันทึกการตรวจสอบสุขภาพก่อนการแข่งขัน ซึ่งต้องได้รับการตรวจจากสัตวแพทย์ เพื่อให้มั่นใจว่าไก่มีสุขภาพที่ดีและไม่มีโรคที่อาจทำให้เกิดความทรมาน ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย กฎหมายมุ่งเน้นไปที่การควบคุมสวัสดิภาพสัตว์ เช่น กำหนดโทษสำหรับผู้ทารุณกรรมสัตว์ โดยเฉพาะการทำให้สัตว์เกิดความเจ็บปวดหรือใช้สารกระตุ้น ในอินโดนีเซียยังมีการออกกฎหมายที่ห้ามการฝึกฝนที่ไม่เหมาะสมกับไก่ชน เช่น การฝึกโดยการตอกแตรนานๆ หรือการใช้สารเคมีเพื่อเพิ่มความสามารถในการชน ดังนั้น การมีมาตรการตรวจสอบสุขภาพสม่ำเสมอจะช่วยป้องกันการทารุณกรรมที่อาจเกิด

จากการฝึกฝนที่ไม่เหมาะสมและการใช้สารกระตุ้น ซึ่งจะเป็นการยกระดับการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ในประเทศไทย

2. กรณีขณะชน ปัญหาที่พบการใช้มีดปลายแหลมหรือการแทงเคียวให้คม ทำให้ไก่ชนได้รับบาดเจ็บรุนแรง หรือการใช้สารกระตุ้นเพื่อเพิ่มความดุร้าย กฎหมายไทยยังไม่มีกฎหมายที่เข้มงวดในการห้ามทารุณกรรมสัตว์ในขณะการแข่งขัน จึงควรห้ามการใช้มีดปลายแหลมและวัสดุอันตรายในการแทงเคียว รวมถึงการใช้สารกระตุ้นที่จะทำให้ไก่มีพฤติกรรมดุร้ายหรือมีเมามา ซึ่งในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ก็มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการแข่งขันชนไก่และการใช้สารกระตุ้น รวมถึงมาตรการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ในระหว่างการแข่งขัน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ก็มีกฎหมายชัดเจนเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ เช่น กฎหมายปี 2552 และ 2557 ที่ห้ามการใช้วิธีที่ทำให้สัตว์ได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรงทั้งก่อนและระหว่างการแข่งขัน ดังนั้น การห้ามใช้มีดและสารกระตุ้นในการแข่งขันจะช่วยลดการทารุณกรรมและความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับไก่ชน ซึ่งจะส่งผลให้การแข่งขันมีความปลอดภัยมากขึ้น และเป็นการคุ้มครองสิทธิของสัตว์ในเชิงสวัสดิภาพ

3. กรณีหลังชน ปัญหาที่พบบางกรณีมีการฆ่าไก่หลังการแข่งขัน แม้ว่าไก่จะแพ้หรือชนะ ซึ่งเป็นการทารุณกรรมสัตว์และขัดกับหลักการคุ้มครองสวัสดิภาพ จึงควรกำหนดกฎหมายห้ามฆ่าไก่หลังการแข่งขันและกำหนดให้เจ้าของไก่ต้องดูแลไก่หลังการแข่งขัน เช่น การรักษาบาดแผลและให้การดูแลที่เหมาะสม ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ แม้จะอนุญาตให้มีการชนไก่ แต่ก็มีข้อบังคับในการควบคุมและดูแลไก่หลังการแข่งขัน เพื่อหลีกเลี่ยงการฆ่าไก่หลังจากการต่อสู้ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ได้ออกกฎหมายห้ามทารุณกรรมสัตว์หลังการแข่งขัน โดยห้ามทำให้สัตว์เจ็บปวดหรือถูกฆ่าโดยไม่มีเหตุผลที่เหมาะสม ดังนั้น การห้ามฆ่าไก่หลังการแข่งขันและการดูแลไก่จะช่วยลดการทารุณกรรมสัตว์หลังการแข่งขัน และส่งเสริมให้การแข่งขันเป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับได้ทั้งในแง่ของวัฒนธรรมและสวัสดิภาพสัตว์

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบ ปัญหาที่พบ หน่วยงานที่ควบคุมดูแลการชนไก่ในประเทศไทยยังไม่เพียงพอ การตรวจสอบสนามชนไก่และการแข่งขันชนไก่ในบางพื้นที่อาจไม่ทั่วถึง จึงควรกำหนดข้อจำกัดในการเปิดสนามชนไก่ เช่น การจำกัดจำนวนสนามในแต่ละพื้นที่ และการกำหนดเวลาและวันในการแข่งขันเพื่อให้มีการควบคุมที่ดีขึ้น ในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีหน่วยงานเฉพาะที่ควบคุมและกำกับการแข่งขันไก่อย่างเข้มงวด และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีการควบคุมและตรวจสอบสนามชนไก่อย่างเข้มงวด พร้อมทั้งมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับการฝ่าฝืนกฎหมาย

องค์ความรู้ใหม่

ในต่างประเทศนั้นมีข้อกำหนดอย่างชัดเจนในการคุ้มครองไก่ชน เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

การบังคับใช้มาตรการคุ้มครองไก่ชน “ก่อนชน” จะมีการกำหนดมาตรฐานการเลี้ยงดูและฝึกซ้อมไก่ชน ซึ่งกฎหมายบังคับให้มีการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนอย่างสม่ำเสมอโดนสัตว์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ มีการควบคุมสุขภาพและสวัสดิภาพไก่ชนอย่างชัดเจนก่อนการแข่งขัน เช่น การบังคับให้ผู้เลี้ยงต้องดูแลไก่ชนให้ปลอดโรคและอยู่ในสภาพสมบูรณ์ และแนวคิดในเรื่องการออกใบอนุญาตสำหรับสนามชนไก่ที่จำกัดจำนวนสถานที่ต่อเขต (1สนาม ต่อ 1ตำบล)

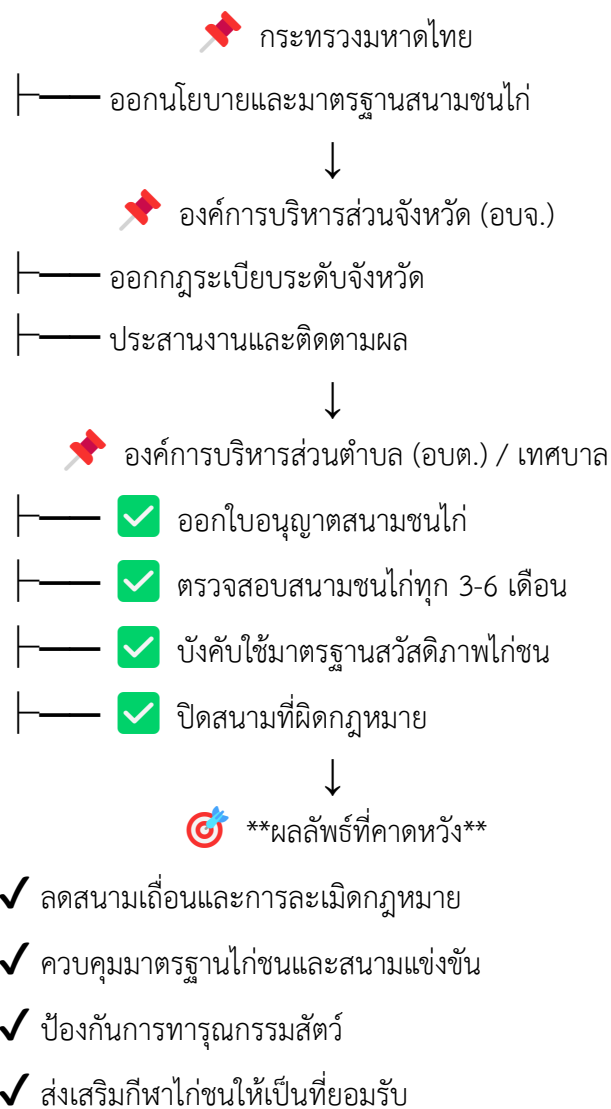

กรณีนี้ให้ดูจำนวนประชากรเป็นหลัก ทั้งนี้หน่วยงานในการกำกับดูแล ได้แก่ อบต. สมาคมผู้เลี้ยงไก่ชน และคณะสัตวแพทยศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุน เพื่อให้การตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การกำหนดระเบียบ “ขณะชน” เพื่อลดการทารุณกรรมสัตว์ จะมีการห้ามแต่งเดือยหรือผูกมิดที่เดือยไก่ชน ได้กำหนดให้ใช้เดือยธรรมชาติหรือเดือยนิ่มแทน และห้ามใช้สารอันตรายหรือสารกระตุ้น เพื่อเพิ่มพลังให้ไก่ชน ซึ่งจะช่วยลดการบาดเจ็บและความทุกข์ทรมานของไก่ชน และมีการปรับแก้กฎหมายให้ชัดเจนในเรื่องของข้อยกเว้นที่ระบุว่าการชนไก่ไม่ใช่อะไรที่ทารุณกรรมสัตว์ แต่ต้องดำเนินการโดยไม่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่สัตว์

การดูแลไก่ชนหลังจากการแข่งขัน ไก่ชนตัวที่ได้รับบาดเจ็บควรได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม โดยมีการตรวจสอบสุขภาพไก่ชนทันทีหลังจากการแข่งขัน จัดให้มีจุดปฐมพยาบาลไก่ชนห้ามเจ้าของนำไก่ชนที่ได้รับบาดเจ็บหรือแพ้การแข่งขันไปฆ่า หากฝ่าฝืนจะมีโทษทางกฎหมาย ทั้งนี้มีการส่งเสริมจิตสำนึกของผู้เลี้ยงไก่ชน โดยให้ความรู้เรื่องการดูแลไก่ชนหลังจากการแข่งขัน และส่งเสริมจรรยาบรรณของผู้เลี้ยงไก่ชน ไม่ให้มองไก่ชนเป็นเพียงเครื่องมือในการพนัน

ทั้งนี้รวมไปถึงการกระจายอำนาจการกำกับดูแล โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. อบจ.) มีอำนาจในการตรวจสอบและอนุญาตสนามชนไก่ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการลักลอบเปิดสนามชนไก่ที่ผิดกฎหมาย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

กรณีก่อนชนไก่ ปัจจุบัน พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและฝึกซ้อมไก่ชนก่อนการแข่งขัน แม้การชนไก่จะได้รับการยกเว้นจากการเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามกฎหมาย แต่ไม่มีข้อบังคับเกี่ยวกับการตรวจสอบสุขภาพหรือการฉีดวัคซีนไก่ชนก่อนการแข่งขัน ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพของไก่และความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ข้อเสนอแนะ: ควรแก้ไขกฎหมาย “พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 หมวด 5 การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ มาตรา 21 การกระทำความผิดต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 (9) การจัดให้มีการต่อสู้สัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น (9.1) โดยสัตว์ที่จะนำมาต่อสู้ตามประเพณีท้องถิ่นนั้น ผู้เลี้ยงจะต้องมีการตรวจสอบสุขภาพและฉีดวัคซีนอย่างเป็นประจำโดยสัตวแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ” และบทลงโทษ มาตรา 31 เป็น “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 และมาตรา 21 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” กรณีขณะชนไก่ การชนไก่ในปัจจุบันยังขาดข้อกำหนดที่ควบคุมพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความทารุณกรรมต่อสัตว์ เช่น การแต่งเดือยไก่ชนโดยการผูกมัด หรือการใช้สารกระตุ้นเพื่อเพิ่มพลังกำลังให้ไก่ชน การกระทำเหล่านี้อาจทำให้ไก่ชนได้รับความเจ็บปวดอย่างรุนแรงหรือเสียชีวิตก่อนเวลาอันควร ข้อเสนอแนะ: ควรแก้ไข “พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 โดยเพิ่มเงื่อนไขใน (9) ซึ่งเป็นข้อยกเว้นในการทารุณกรรมสัตว์เป็น “มาตรา 21 การกระทำความผิดต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา 20 (9) การจัดให้มีการต่อสู้สัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น โดยเป็นไปตามธรรมชาติ ห้ามมิให้มีการเสริมหรือแต่งเดือย หรือใช้สารอันตรายกระตุ้น หรือใช้วิธีอื่นใดที่มีได้เป็นไปตามธรรมชาติ ” และบทกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 31 เป็น “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 และมาตรา 21 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” กรณีหลังชนไก่ ปัจจุบันไม่มีข้อกำหนดชัดเจนเกี่ยวกับการดูแลไก่ชนหลังการแข่งขัน ไก่ชนที่แพ้หรือได้รับบาดเจ็บอาจถูกทอดทิ้งหรือถูกฆ่าโดยไม่มีมาตรฐานในการดูแลรักษา ข้อเสนอแนะ: กฎหมายควรระบุว่าห้ามฆ่าไก่ชนที่แพ้การแข่งขันโดยไม่มีเหตุอันสมควร และต้องมีการรักษาไก่ที่ได้รับบาดเจ็บโดยสัตวแพทย์ รวมถึงกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบ ปัจจุบันการกำกับดูแลการชนไก่อยู่ภายใต้อำนาจขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ซึ่งต้องดูแลสนามชนไก่จำนวนมากในแต่ละพื้นที่ ส่งผลให้การควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง และอาจเกิดปัญหาสนามชนไก่ที่ผิดกฎหมายได้ง่าย ข้อเสนอแนะ: ควรกระจายอำนาจให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อช่วยกำกับดูแลสนามชนไก่ในระดับพื้นที่ ลดภาระของ อบจ. และเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักสวัสดิภาพสัตว์

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. (2566). กฎระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการชนไก่ในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2567 จาก <https://dld.go.th/th/index.php/th/>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2561). กรมปศุสัตว์. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2567 จาก <https://esc.doae.go.th/wp-content/uploads/2018/08/Poultry.pdf>

- กระทรวงมหาดไทย. (2478). พระราชบัญญัติการพนันพ.ศ. 2478. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2552/E/125/1.PDF>
- พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478. (2478). พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478. เรียกใช้เมื่อ 31 ธันวาคม 2567 จาก http://www.law.moi.go.th/law/group2/group2_law6.pdf
- ราชกิจจานุเบกษา. (2552). ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเรื่องการพนันชนไก่และกั๊ดปลา พ.ศ. 2552. เล่ม 126 ตอนพิเศษ 125 ง (31 สิงหาคม 2552).
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์พ.ศ. 2557 เล่ม 131 ตอนพิเศษ 87 ก (26 ธันวาคม 2567).
- สถาบันพระปกเกล้า. (2562). ปัญหาเกี่ยวกับการใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2557 จาก https://www.kpi.ac.th/knowledge/book/data/892?fbclid=IwAR1rWOItKlcs9NZ1MvJfe_IJmXyQqlfwnZ_NtbgN5Tq9zSHwfUglWWwlggM&page=23
- สนามกีฬาเจ้าสัว (Chaosua Arena). (2565). Chaosuaarena. เรียกใช้เมื่อ 26 กรกฎาคม 2567 จาก <https://www.chaosuaarena.com>
- สยามรัฐออนไลน์. (2567). Siamrath.co.th. เรียกใช้เมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://siamrath.co.th/n/514795>
- EPOF clinic. (2563). ความลับของอาหารไก่ชน “จ้าวพายุ”. เรียกใช้เมื่อ 26 ธันวาคม 2567 จาก <https://www.epofclinic.com/content/1734/ความลับของอาหารไก่ชน-จ้าวพายุ>